

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 października 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie 28 października 2021 r. w Warszawie

odwołania K. M. i M. M. (1) (...) w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

z 19 lipca 2019 r., znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że K. M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom:
emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu

i wypadkowemu od 2 stycznia 2019 r.

UZASADNIENIE

Płatnik składek M. M. (1) (...) w W. oraz ubezpieczona K. S. (obecnie M.) 16 sierpnia 2019 r. wnieśli za pośrednictwem organu rentowego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 19 lipca 2019r. nr (...), zaskarżając ją w całości. Odwołujący się wnieśli o zmianę skarżonej decyzji poprzez ustalenie, że ubezpieczona K. M. jako pracownik M. M. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Skarżący zarzucili decyzji naruszenie:

1) art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez stwierdzenie, że K. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 2 stycznia 2019 r.,

tj. od dnia wstąpienia w stosunek pracy z płatnikiem składek, pomimo wskazania w przytoczonych przepisach u.s.u.s., że obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym podlega pracownik, tj. osoba pozostająca w stosunku pracy;

2) art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 w zw. z art. 2 w zw. z art. 8 w zw. z art. 22 § 1 k.p. poprzez stwierdzenie przez organ, że ubezpieczona i płatnik zawarli pozorną umowę o pracę celem uzyskania możliwości zgłoszenia K. M. do ubezpieczeń społecznych, podczas gdy między stronami nie było porozumienia co do zawarcia umowy o pracę pozornej, a ubezpieczona w sposób faktyczny wykonywała obowiązki wynikające z zawartej umowy o pracę za wynagrodzeniem;

3) art. 7 w zw. z art. 77 w zw. z art. 80 k.p.a. poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego i niespójność postępowania prowadzonego przez organ, skutkującego błędnym ustaleniem przez organ, że umowa o pracę z 2 stycznia 2019 r. (przedłużona następnie umową

z 2 kwietnia 2019 r. na czas nieokreślony) stanowiła pozorną czynność prawną zawartą tylko i wyłącznie w celu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, podczas gdy z odwołującego oraz złożonych przez niego w toku postępowania wyjaśniającego dokumentów wynikało, że wolą stron nie było objęcie porozumienie w celu doprowadzenia do

wykreowania pozornej czynności prawnej, bowiem ubezpieczona wykonywała obowiązki wynikające z zawartych kolejno 2 stycznia i 2 kwietnia 2019 r. umów;

4) art. 107 k.p.a. poprzez sporządzenie przez organ uzasadnienia skarżonej decyzji niezawierającego spójnego przedstawienia faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej (w tym przede wszystkim przyczyn, dla których organ odmówił wiarygodności wyjaśnieniom złożonym przez płatnika).

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że wolą i celem M. M. (1) i K. M. podczas zawierania umowy o pracę było faktyczne wykonywanie przez ubezpieczoną stosunku pracy. Ubezpieczona posiada wykształcenie wyższe i na podstawie umowy z 2 stycznia 2019 r. zawartej na okres próbny oraz z 2 kwietnia 2019 r. na czas nieokreślony, zostało jej powierzone stanowisko Pracownik administracyjno-biurowy oraz następujące obowiązki: sprawdzanie i odbieranie poczty w formie tradycyjnej i elektronicznej, sprawdzanie zleceń, wystawianie faktur, podpisywanie zleceń i faktur, kontakt z klientami, przygotowywanie korespondencji do wysyłki, obsługa urzędzeń biurowych, organizacja własnej pracy, budowanie wizerunku przedsiębiorstwa. K. M. wykonywała pracę w godzinach od 8:00 do 16:00 przez 5 dni w tygodniu,

a nadzór nad jej pracą wykonywał osobiście pracodawca. Wskazano, że wynagrodzenie ubezpieczonej nie było wygórowane – wynosiło 4500 zł brutto, czyli mniej niż tzw. średnia krajowa w I kwartale 2019 r. i było wypłacane w gotówce lub przelewem. W odwołaniu podkreślono,

że umowa nie została zawarta dla pozorów w celu uzyskania przez ubezpieczoną prawa do świadczenia zasiłku macierzyńskiego (co samo w sobie nie jest sprzeczne z prawem), a K. M. pomimo stanu ciąży faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika składek (odwołanie k.4-14 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołujących na rzecz ZUS kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu stanowiska organ rentowy wskazał, że ubezpieczona od 27 grudnia 2016 r. do 1 stycznia 2019 r. była zarejestrowana jako osoba bezrobotna, a następnie od 2 stycznia 2019 r. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik M. M. (1). K. M. w okresie od 12 kwietnia 2019 r. była nieprzerwanie niezdolna do pracy z powodu ciąży. Organ rentowy wskazał, że w toku postępowania wyjaśniającego zwrócono się do świadków zgłoszonych przez płatnika składek o złożenie oświadczeń co do wykonywania przez K. M. obowiązków służbowych. Z oświadczeń tych wynikało, że świadkowie kontaktowali się

z odwołującą jedynie telefonicznie, a zatem w ocenie ZUS nie byli wiarygodni w potwierdzeniu, że ubezpieczona faktycznie wykonywała obowiązki biurowe, gdyż nie mieli możliwości tego zaobserwować, jak również uwierzytelnić osoby, z którą prowadzili rozmowę telefoniczną. Organ rentowy zauważył przy tym, że ubezpieczona jest osobą bliską dla płatnika składek – mają wspólne dziecko. Zdaniem ZUS, analiza zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do wniosku,

że strony działały wspólnie i w porozumieniu w celu stworzenia warunków do nawiązania stosunku pracy. Organ rentowy ocenił, że w toku postępowania wyjaśniającego nie przedstawiono wiarygodnych okoliczności pozwalających stwierdzić, że zatrudnienie K. M. miało odzwierciedlenie w realnych potrzebach firmy. Ubezpieczona była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik dość krótko – trzy miesiące. O braku realnej potrzeby jej zatrudnienia zdaniem ZUS świadczył ponadto fakt, że po powstaniu niezdolności do pracy, na jej miejsce nie zatrudniono żadnej nowej osoby, a jej stanowisko było nowoutworzone. Trudno zatem dać wiarę, że potrzeba zatrudnienia ubezpieczonej istniała przez trzy miesiące, a po powstaniu niezdolności do pracy nagle ustała. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poddał ponadto w wątpliwość faktyczne wykonywanie stosunku pracy przez ubezpieczoną (odpowiedź na odwołanie k.18-20 a.s.).

M. M. (1) i K. M. 16 sierpnia 2019 r. wnieśli odwołanie od decyzji z 19 lipca 2019 r. również do Sądu Okręgowego w Zamościu. Odwołanie było tej samej treści,

co wniesione do tut. sądu. Postanowieniem z 24 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Zamościu stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa–Praga w Warszawie. Zarządzeniem z 22 listopada 2019 r. sprawa o sygn. akt VII U 4566/19 została połączona z niniejszą celem łącznego rozpoznania i

rozstrzygnięcia pod sygn. akt VII U 4282/19 (postanowienie z 24.09.2019 r. k.16-17 akt VII U 4566/19, zarządzenie z 22.11.2019 r. k.25 akt VII U 4566/19).

Sąd O. następujący stan faktyczny:

M. M. (1) od 12 września 2014 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...), zajmującą się spedycją i transportem drogowym towarów. Firma płatnika rozwijała się (w 2017 r. przyniosła stratę, ale już od 2018 r. – zysk). M. M. (1) zatrudniał 4 kierowców i dysponował 4 samochodami do transportu. M. M. (1) prowadził działalność będąc równolegle zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...), a następnie do czerwca 2019 r. w firmie handlowej (wydruk z CEIDG k.15 a.s., deklaracje podatkowe k.39-42, 71-72 a.s., rozliczenia PIT k.43-46, 73-77 a.s., podatkowa księga przychodów i rozchodów k.47-70, 78-99 a.s., zeznania M. M. (1) k.350-351 a.s.).

W 2017 r. i 2018 r. płatnik nie posiadał zaległości podatkowych (pismo Urzędu Skarbowego W. – T. z 2.08.2021r. k.300 a.s.).

K. M. (zd. S.) ukończyła studia magisterskie w Wyższej Szkole (...) w W. na kierunku administracja. W okresie od 5 sierpnia 2015 r. do 5 lutego 2016 r. ubezpieczona pracowała w firmie (...) sp. z o.o. na stanowisku referenta, gdzie zajmowała się m.in. księgowaniem wpłat i sprawdzaniem poprawności wykonanych księgowania, potwierdzaniem i realizacją zleceń w modułach (...) i (...) (...), bieżącym kontrolowaniem poczty, przekazywaniem zleceń do realizacji, przygotowywaniem i przesyłaniem zleceń dla grup transportowych. W okresie 21 marca do 29 lipca 2016 r. pracowała w firmie (...) P. Z. na stanowisku Asystent spedytora (świadectwa pracy 5.02.2016 r. i z 29.07.2016 r., zakres obowiązków służbowych w (...) sp. z o.o. – nienumerowane a.r.).

Do końca 2018 r. M. M. (1) samodzielnie prowadził wszystkie sprawy związane z działalnością (...), łącząc je z pracą na etacie w firmie handlowej. Z uwagi na ilość obowiązków, płatnik podjął decyzję o konieczności zatrudnienia pracownika do prowadzenia pracy administracyjnej, księgowania faktur i kontaktów z klientem – które to czynności płatnik wykonywał dotychczas osobiście, najczęściej wieczorami i w weekendy. Ze względu na to,

że K. M. – wówczas jego partnerka – posiadała doświadczenie w firmie transportowej, a nadto ich córka rozpoczęła uczęszczanie do przedszkola, strony podjęły decyzję, że odwołujący zatrudni w swojej firmie partnerkę. 2 stycznia 2019 r. M. M. (1) i K. M. zawarli umowę o pracę na okres próbny do 31 marca 2019 r. K. M. została zatrudniona na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy – 8 godzin dziennie, 40 godzin tygodniowo, z wynagrodzeniem w kwocie 4500 zł brutto miesięcznie. Jako miejsce pracy wskazano W.. Strony przedłużyły umowę 2 kwietnia 2019 r. – na czas nieokreślony, pozostałe elementy umowy nie uległy zmianie (umowy o pracę z 2.01.2019 r.

i 2.04.2019 r. – nienumerowane a.r., zeznania świadka D. K. k.175 a.s., zeznania K. M. k.349-351 a.s., zeznania M. M. (1) k.350-351 a.s.).

Przy zawieraniu umowy o pracę, ubezpieczona dysponowała orzeczeniem lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego. Ponadto, 2 stycznia 2019 r. M. M. (1) przeprowadził instruktaż stanowiskowy i zapoznał ubezpieczoną z ryzykiem zawodowym na powierzonym stanowisku (orzeczenie lekarskie z 2.01.2019r., karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP – nienumerowane a.r.).

W czasie zatrudnienia u M. M. (1), do obowiązków K. M. należało między innymi:

- sprawdzanie i odbieranie poczty w formie tradycyjnej i elektronicznej;
- sprawdzanie i podpisywanie zleceń i faktur,
- mailowe i telefoniczne monitowanie kontrahentów o regulowanie płatności;

- kontakt telefoniczny i mailowy z kontrahentami, kierowanie telefonów do odpowiednich organów firmy;
- budowanie odpowiedniego wizerunku firmy podczas kontaktu z klientami (zakres obowiązków, wydruki korespondencji e-mail, faktury – nienumerowane a.r.).

Ubezpieczona posiadała upoważnienie do potwierdzenia sald rozrachunków z kontrahentami i do podpisywania faktur VAT w imieniu pracodawcy. K. M. zajmowała się ponadto odbiorem i wysyłką faktur pocztą (ok. 1-2 razy w tygodniu ubezpieczona chodziła do placówki pocztowej) - dysponowała upoważnieniem pocztowe do odbioru korespondencji w imieniu płatnika. Obowiązki służbowe ubezpieczona wykonywała z miejsca zamieszkania, gdzie w jednym z pomieszczeń prowadzone było biuro działalności gospodarczej M. M. (1). Do spraw służbowych K. M. korzystała ze służbowego komputera i telefonu, posługiwała się adresem e-mail: (...) Do prowadzenia spraw (...) odwołująca korzystała ponadto z komunikatora (...), który służy do kontaktowania się podmiotów świadczących usługi transportowe z podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na te usługi, ustalania warunków i wynagrodzenia za usługi (upoważnienie, oświadczenie J. K. – nienumerowane a.r., zeznania K. M. k.349-351 a.s., zeznania M. M. (1) k.350-351 a.s.).

K. M. otrzymywała wynagrodzenie za pracę przelewem na rachunek bankowy (listy płac za styczeń-maj 2019r., potwierdzenia przelewów – nienumerowane a.r.).

Ubezpieczona wykonywała pracę do 11 kwietnia 2019 r., zaś od 12 kwietnia 2019 r. była niezdolna do pracy z powodu ciąży. Odwołująca wskazała, że 2 stycznia 2019 r., tj. zawierając umowę o pracę na okres próbny nie wiedziała, że jest w ciąży, dowiedziała się o tym dopiero 17 stycznia 2019 r. Od czasu gdy ubezpieczona stała się niezdolna do pracy, jej obowiązki służbowe przejął płatnik składek. Ze względu na ilość obowiązków w prowadzonej działalności gospodarczej, M. M. (1) wypowiedział umowę o pracę i od lipca 2019 r. zajmował się już wyłącznie sprawami (...). Obecnie K. M. przebywa na urlopie wychowawczym. Strony planują, że ubezpieczona powróci do pracy od marca 2022 r., kiedy ich młodszy syn zacznie uczęszczać do przedszkola (dokumentacja medyczna k.28-32 a.s., zeznania świadków D. K. k.175 a.s., J. K. k.344 a.s., zeznania K. M. k.349-351 a.s., zeznania M. M. (1) k.350-351 a.s.).

Pismami z 20 maja 2019 r. organ rentowy zawiadomił M. i K. M.

o wszczęciu postępowania w sprawie prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek K. M. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek M. M. (1). W wyniku tego postępowania, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał 19 lipca 2019 r. skarżoną decyzją o nr. (...), w której stwierdził, że K. M. jako pracownik u płatnika składek (...) M. M. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i rentowemu. Decyzję uzasadniono tym, że płatnik składek przedstawił szeroki zakres obowiązków wynikających z zawartej z ubezpieczoną umowy o pracę, jednak nie potwierdzono, że K. M. wykonywała wszystkie powierzone jej obowiązki. Zdaniem ZUS wydruki korespondencji e-mail i dwie faktury podpisane przez ubezpieczoną nie dowodzą, że wykonywała ona pracę na rzecz płatnika składek w okresie od 2 stycznia do 12 kwietnia 2019 r. – tj. w okresie poprzedzającym niezdolność do pracy z powodu ciąży. Zdaniem ZUS dokumenty te zostały sporządzone w celu uwiarygodnienia wykonywania pracy przez ubezpieczoną. Świadczenia pracy przez ubezpieczoną nie potwierdziło w ocenie organu rentowego oświadczenie jednego świadka, który wskazał, że kontaktował się

z ubezpieczoną wyłącznie telefonicznie, bowiem poprzez rozmowę telefoniczną trudno jest potwierdzić wykonywanie przez pracownika czynności biurowych a także uwierzytelnić jego tożsamość, wobec czego oświadczenie świadka uznano za mało wiarygodne i nieprzekonujące. Zakład wskazał ponadto, że w postępowaniu wyjaśniającym nie wykazano, aby zatrudnienie K. M. wynikało z faktycznych potrzeb firmy – stanowisko pracownika administracyjno-biurowego zostało nowoutworzone dla ubezpieczonej, po tym jak stała się niezdolna do pracy płatnik składek nie zatrudnił na jej miejsce nowego pracownika, zatem w ocenie ZUS niewiarygodne było to, że potrzeba zatrudnienia pracownika istniała jedynie przez trzy miesiące

i ustała nagle po tym, jak ubezpieczona stała się niezdolna do pracy. W opinii organu rentowego ciąża K. M. zaważyła o tym, że poszukiwała zabezpieczenia swojej sytuacji ubezpieczeniowej i materialnej poprzez uzyskanie statusu pracownika (zawiadomienie, decyzja

z 19.07.2019r. – nienumerowane akta rentowe).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wymienione dokumenty, zgromadzone w aktach rentowych (a.r.) i w aktach sprawy (a.s.) oraz na podstawie zeznań świadków D. K. i J. K., odwołujących ubezpieczonej K. M. i płatnika M. M. (1).

Dokumenty w zakresie, w jakim potwierdzają wynikające z nich okoliczności, zostały ocenione jako wiarygodne, tym bardziej że ich treść koresponduje z tym na co wskazują osobowe środki dowodowe. Sąd dał wiarę zeznaniom przesłuchanych świadków, którzy w sposób przekonujący i spójny przedstawili okoliczności dotyczące wykonywania przez K. M. obowiązków służbowych, wskazując, że pierwotnie w sprawach związanych ze współpracą z (...) kontaktowali się z płatnikiem, następnie od początku 2019 r. z ubezpieczoną, a po kilku miesiącach ponownie z M. M. (1). Świadczenie w podobny sposób opisali zakres czynności wykonywanych przez odwołującą, tj. monitowanie płatności przez kontrahentów, wystawianie faktur i „obróbka” zleceń. Oceniając zeznania świadków sąd miał na względzie,

że świadkowie nie spotkali się osobiście z ubezpieczoną i nie widzieli, jak wykonuje ona obowiązki administracyjno-biurowe u płatnika, jednak okoliczności te, zdaniem sądu, nie świadczą o braku wiarygodności świadków. Działalność (...) związana jest z organizowaniem spedycji

i transportu towarów, przy czym firma ma siedzibę w mieszkaniu prywatnym, a do wykonywania czynności związanych z prowadzeniem firmy zarówno K. M., jak i płatnik

w przeważającym stopniu używają narzędzi komunikacji na odległość – telefonów, poczty elektronicznej i tradycyjnej oraz komunikatora internetowego. Nie dziwi więc fakt, że świadkowie D. K. i J. K. nie spotkali nigdy odwołującej osobiście. Jako wiarygodne sąd ocenił również zeznania odwołującej i ubezpieczonego. M. M. (1) przedstawił okoliczności, które doprowadziły do zawarcia umowy o pracę z żoną (wówczas partnerką), a także w sposób wiarygodny wyjaśnił, że nie zatrudnił pracownika na czas nieobecności odwołującej się w pracy podczas jej niezdolności do pracy, a następnie w okresie urlopu macierzyńskiego

i wychowawczego, ponieważ zrezygnował z pracy na etacie i przejął wszelkie te obowiązki osobiście.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania są uzasadnione.

Przystępując do oceny prawnej przedmiotu sporu, w pierwszej kolejności wskazać należy, że dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości

i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania samego tytułu ubezpieczenia wynikającego z zawarcia umowy o pracę,

a zatem badania również ważności takiej umowy (por. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10.01.2013 r., III AUa 1039/12 oraz z 25.09.2012 r., III AUa 398/12).

Sporne w rozpatrywanej sprawie było to, czy K. M. od 2 stycznia 2019 r. realizowała umowę o pracę u płatnika składek (...) M. M. (1) i czy z tego tytułu powinna podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Aby tę kwestię rozstrzygnąć należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 266), zwanej dalej ustawą systemową.

Art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy systemowej następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy. Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 kodeksu pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1040, dalej: k.p.) pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym,

tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia czy zaistniały podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przy ocenie istnienia tytułu do ubezpieczenia społecznego nacisk kładzie się na ustalenie faktycznego wykonywania umowy czy działalności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 26.02.2013r., I UK 472/12, z 24.08.2010r. I UK 74/10, z 13.11.2008r., II UK 94/08, postanowienie Sądu Najwyższego z 18.10.2011r., III UK 43/11). Nie wystarczy zatem zawarcie samej umowy, lecz konieczne jest rozpoczęcie jej wykonywania. Umowa taka powinna mieć, przynajmniej w zamiarze, realne znaczenie gospodarcze, w innym bowiem przypadku można by mówić jedynie o relacji grzecznościowej, a nie stosunku prawnym.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy argumentował, że zawarcie przez K. M. umowy o pracę z płatnikiem składek miało na celu wyłącznie objęcie odwołującej ubezpieczeniem społecznym i uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, bowiem niedługo po zawarciu umowy o pracę ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży. Organ rentowy argumentował powyższe motywacją nie tylko ubezpieczonej, ale również płatnika składek – M. M. (1), który w czasie zawierania umowy o pracę posiadał z ubezpieczoną córkę, jest ojcem narodzonego w 2019 r. syna K. M.. Według argumentacji ZUS, 2 stycznia 2019 r. nie istniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika administracyjno-biurowego w firmie płatnika, skoro do końca 2018 r. i od 12 kwietnia 2019 r. płatnik samodzielnie wykonywał wszelkie czynności administracyjne i księgowo dotyczące działalności gospodarczej.

W ocenie sądu, M. i K. M. udowodnili wykonywanie przez ubezpieczoną pracy. Należy wskazać, że już w toku postępowania wyjaśniającego płatnik przedstawił dokumenty, tj. faktury i wiadomości e-mail dowodzące wykonywanie przez ubezpieczoną czynności jako pracownika płatnika składek, wynikających z umowy o pracę oraz załącznika

w postaci spisu obowiązków. Wprawdzie organ rentowy zakwestionował wiarygodność tych dokumentów, oceniając je jako wytworzone na potrzeby uwiarygodnienia świadczenia pracy przez ubezpieczoną, jednak zdaniem sądu, powyższe dokumenty uzupełnione o dowody w postaci dokumentów podatkowych, zeznań świadków D. K. i J. K.

oraz stron – K. i M. M. (1) pozwalały na stwierdzenie, że ubezpieczona faktycznie wykonywała czynności powierzone jej w umowie o pracę.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe doprowadziło sąd do wniosku, że uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie było jedynym celem ubezpieczonej w nawiązaniu stosunku pracy. W czasie zawierania umowy o pracę na okres próbny istniała bowiem inna ważna przyczyna zatrudnienia K. M. w (...), tj. potrzeba przekazania pracownikowi czynności administracyjno-biurowych, w tym również księgowych i z zakresu kontaktów z kontrahentami. Czynności te przed zatrudnieniem K. M. wykonywał samodzielnie płatnik składek, a z uwagi na to, że równolegle był zatrudniony w firmie handlowej na podstawie umowy o pracę, prowadzeniem spraw (...) zajmował się głównie wieczorami i nocami.

Od 2018 r. firma zaczęła przynosić zysk, wobec czego sąd uznał, że z jednej strony istniała potrzeba zatrudnienia pracownika przez M. M. (1), a z drugiej strony – płatnik składek dysponował możliwościami finansowymi do opłacania wynagrodzenia pracownika. Za naturalne sąd uznał ponadto, że strony postanowiły, że pracownikiem zostanie K. M. – ubezpieczona bowiem posiadała doświadczenie w firmie spedycyjnej, wykształcenie na kierunku administracja,

a ponadto od 2016 r. była zarejestrowana jako osoba bezrobotna, czyli pozostawała w gotowości do podjęcia zatrudnienia. W związku z powyższym, nawet jeśli 2 stycznia 2019 r. ubezpieczona domyślała się, że jest w ciąży, to okoliczność ta nie była jedyną przyczyną zawarcia przez nią umowy o pracę.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że nie można uznać za sprzeczny z ustawą lub zmierzający do jej obejścia, zamiaru zawarcia umowy o pracę polegającego na uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nawet gdyby był to jedyny cel przyświecający przystępującemu do umowy pracownikowi. Nie jest bowiem obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. O ważności umowy

o pracę nie decyduje zamiar dyktujący potrzebę jej zawarcia, lecz to, czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się – pracownik do świadczenia pracy, a pracodawca do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią – oraz czy umowa była w rzeczywistości realizowana. (por. wyroki SN: z 5.10.2005r. I UK 32/05, LEX 191088, z 2.07.2008r. II UK 334/07).

Dodatkowo należy wskazać, że strony w swoich zeznaniach przekonująco wyjaśniły okoliczności dotyczące niezatrudnienia przez M. M. (1) pracownika na czas nieobecności ubezpieczonej w pracy, spowodowanej ciążą i macierzyństwem. Przyczyną zatrudnienia K. M. w (...) były trudności w pogodzeniu przez M. M. (1) pracy w firmie handlowej z prowadzeniem działalności gospodarczej. Płatnik jednak z końcem czerwca 2019 r. zrezygnował z zatrudnienia i przejął wszelkie obowiązki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Tym samym, zbędne stało się zatrudnienie osoby na zastępstwo w czasie nieobecności pracownika. Okoliczności te potwierdzili świadkowie J. K. i D. K., którzy wskazali, że w sprawach dotyczących firmy przez kilka miesięcy kontaktowali się z K. M., a w późniejszym okresie już wyłącznie z płatnikiem.

Z opisanych przyczyn sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, zgodnie z żądaniem odwołujących się.